

OD ISTE AUTORKE

Bolno rastojanje

NOVI SLUČAJEVI HERKULA POAROA

Ubistva s monogramom

Zatvoren kovčeg

AGATA KRISTI®
Zatvoren kovčeg

NOVI SLUČAJEVI HERKULA POAROA

SOFI HANA

Prevela
Žermen Filipović

■ Laguna ■

Naslov originala

AGATHA CHRISTIE® POIROT® CLOSED CASKET™

Copyright © Agatha Christie Limited 2016
Translation copyright © 2017 za srpsko izdanje, LAGUNA

*Metjuu i Džejmsu Pričardu i porodici,
s ljubavlju*

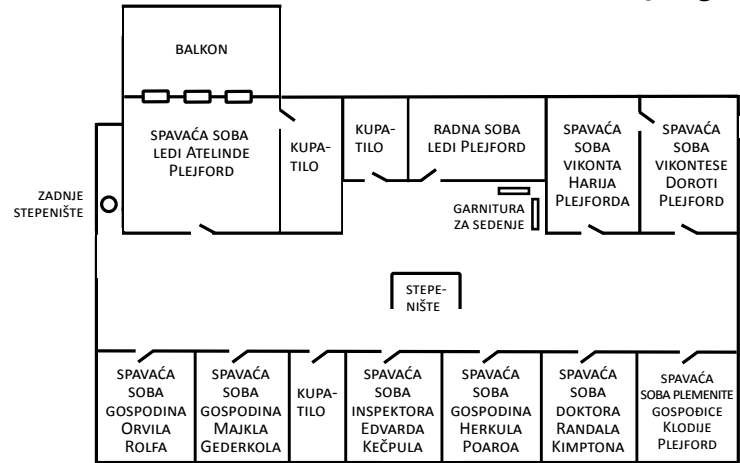
© Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

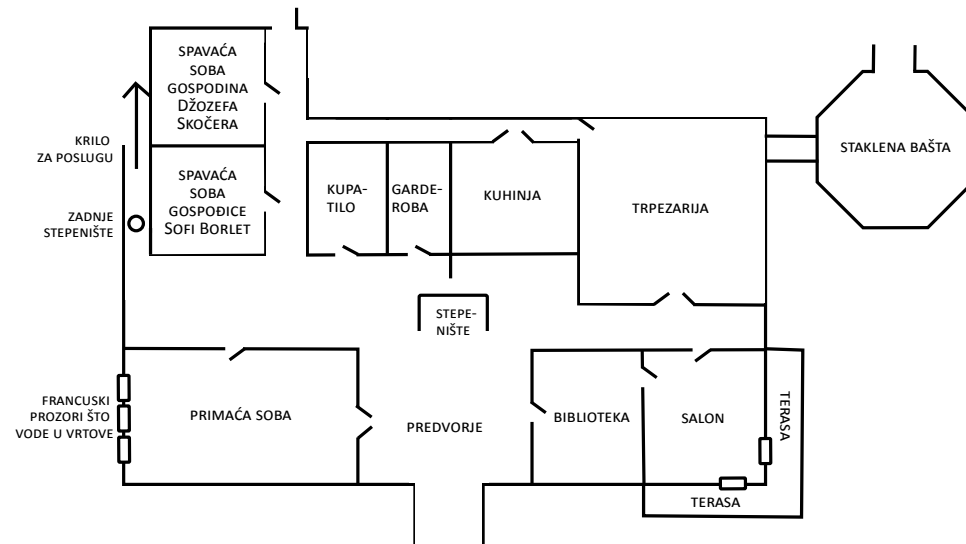
© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Nacrt kuće

Liliouk

Prvi sprat

Prizemlje

SADRŽAJ

1. Novi testament	13
2. Iznenadni susret	23
3. Posebno zanimanje za smrt.	32
4. Neočekivani obožavalac.	40
5. Suze pre večere.	49
6. Saopštenje	54
7. Reakcija.	63
8. Šetnja u vrtu	72
9. Kralj Džon	81
10. Otvoren kovčeg	92
11. Glasovi	101
12. Sofi optužuje	108
13. Stiže Garda	117
14. Dva spiska leđi Plejford	128
15. Videti, čuti i gledati	135
16. Neraspoloženje.	141

17. Stari časovnik	148
18. Neuzvrćena ljubav	154
19. Dve Ajris	159
20. Uzrok smrti.	167
21. Pitanje kovčega.	175
22. U staklenoj bašti	180
23. Sudski pretres	188
24. Sofi ponovo optužuje	203
25. Šrimp Sedon i ljubomorna kćerka	209
26. Kimptonova definicija znanja	213
27. Prića o Ajris	220
28. Moguće hapšenje	230
29. Dirinčište	236
30. Više od naklonosti.	241
31. Plan ledi Plejford.	253
32. Kidnapovani trkački konj.	264
33. Dve istinite činjenice	269
34. Motiv i prilika	276
35. Svi su mogli, ali nije niko	289
36. Eksperiment	297
37. Poaro pobeđuje pošteno	310
Epilog	327
Izjave zahvalnosti	333
O autorki	335

PRVI DEO

PRVO POGLAVLJE

Novi testament

Majkl Gederkol je gledao u zatvorena vrata pred sobom, uveravajući sebe da je sada pravi trenutak da pokuca, kad je stari časovnik u predvorju u prizemlju otkucao pun sat.

Gederkolu je bilo naloženo da se pojavi u četiri i bilo je četiri. Stajao je ovde – na ovom istom mestu na širokom prvom odmoristu Liliouka – mnogo puta za poslednjih šest godina. Samo jednom se osećao nelagodnije nego danas. Tom prilikom je bio jedan od dvojice ljudi koji su čekali, a ne sam kao ovog popodneva. Još je pamtio svaku reč razgovora s tim drugim čovekom, iako se najradije ne bi sećao nijedne. Posegnuvši za samodisciplinom na koju se oslanjao, odagnao je to iz misli.

Upozoren je da će sastanak ovog popodneva biti težak. Upozorenje je bilo deo poziva, što je bilo karakteristično za njegovu domaćicu. „Ono što nameravam da vam kažem predstavljaće šok...“

Gederkol nije sumnjao u to. Prethodno obaveštenje mu nije koristilo jer nije sadržalo nikakav podatak o onome što bi moglo da usledi.

Osećao je sve veću nelagodu dok je proveravao vreme na džepnom satu i primetio da – zbog toga što okleva, vadi džepni sat i vraća ga u džep prsluka, pa ga ponovo vadi da još jednom proveri – kasni. Već je bilo četiri sata i jedan minut. Pokucao je.

Kasnio je jedan minut. Ona će to primetiti – ima li išta što njoj promakne? – ali, uz malo sreće, neće mu ništa reći.

„Uđite, Majkle!“ Glas ledi Atelinde Plejford zvučao je raskošno kao i uvek. Imala je sedamdeset godina i glas snažan i jasan poput blistavog zvona. Gederkol je nikad nije video smrknutu. Ona je uvek pronalazila razlog za radost – često takve sitnice kakve bi običnog čoveka onespokojile. Ledi Plejford je imala dar da u svemu, ma kako nevažno ili sporno bilo, pronađe razlog za veselje.

Gederkol je njene priče o srećnoj deci koja rešavaju slučajeve što zbunjuju mesnu policiju voleo još otkako ih je otkrio kao usamljeni desetogodišnjak u londonskom sirotištu. Pre šest godina upoznao je njihovu autorku i otkrio da je i sama neodoljiva i nepredvidljiva kao i njene knjige. Nikad nije očekivao da će daleko dogurati u svojoj profesiji, ali evo gde je, zahvaljujući Atelindi Plejford, i dalje relativno mlad muškarac sa svojih trideset šest godina i partner u uspešnoj advokatskoj kancelariji *Gederkol i Rolf*. Pomisao da bilo kakvo uspešno preduzeće u svom nazivu ima njegovo ime i dalje je zbunjivala Gederkolu, čak i posle niza godina.

Njegova odanost ledi Plejford prevazilazila je sve ostale veze koje je stvorio u životu, ali lično poznanstvo s omiljenom spisateljicom primoralo ga je da sebi prizna da iznenađenja i zaprepašujuće preokrete više voli na bezbednoj udaljenosti u svetu knjiga nego u stvarnosti. Ledi Plejford, suviše je i reći, nije delila takav stav.

Krenuo je da otvori vrata.

„Hoćete li... Ah! Tu ste! Ne stojte. Sedite, sedite. Nećemo ništa uraditi ako ne počnemo.“

Gederkol je seo.

„Zdravo, Majkle.“ Osmehnula mu se i ponovo je imao ono čudno osećanje kao i uvek – kao da ga pogledom podiže, okreće u vazduhu i ponovo spušta na zemlju. „A sada vi morate reći: 'Zdravo, Ati.' Hajde, kažite! Posle ovoliko vremena ne bi trebalo da bude teško. Ne: 'Dobar dan, vaša milosti.' Ne: 'Dobar dan, ledi Plejford.' Obično, prijateljsko: 'Zdravo, Ati.' Da li je to previše? Ha!“ Pljesnula je rukama. „Izgledate kao ulovljeni lisičić! Ne shvatate zašto ste pozvani da ovde provedete nedelju dana, zar ne? Ni zašto je pozvan i gospodin Rolf.“

Hoće li sve što je Gederkol uradio biti dovoljno da se ne oseti da su odsutni i on i Orvil Rolf? Bilo je nezamislivo da obojica odsustvuju iz kancelarije pet dana zaredom, ali ledi Plejford je bila njihov najvažniji klijent; nisu joj mogli odbiti nijedan zahtev.

„Rekla bih da se pitate hoće li biti još gostiju, Majkle. Doći ćemo i do toga, ali još čekam da čujem vaše zdravo.“

Nije imao izbora. Pozdrav koji je svaki put zahtevala od njega nikad mu neće lako skliznuti s usana. Bio je čovek koji je voleo da sledi pravila, a ako ne postoji pravilo kojim se osobi njegovog porekla zabranjuje da udovu vikontesu, udovicu petog vikonta Plejforda od Klonakiltija, oslovljava kao „Ati“, onda bi ga, Gederkol je bio sasvim uveren, trebalo uvesti.

Stoga je bila žalosno – kako je sebi često govorio – što ledi Plejford, za koju bi učinio sve, prezire pravila na svakom koraku i na one koji ih poštuju s podsmehom gleda kao na „žalosne dosadnjakoviće“.

„Zdravo, Ati.“

„Eto!“ Raširila je ruke poput žene koja poziva muškarca da joj skoči u naručje, iako je Gederkol znao da joj to nije namera. „Preživeli smo. Možete se opustiti. Ali ne previše! Imamo važna posla koja moramo obaviti – nakon što popričamo o sadašnjem svežnju.“

Ledi Plejford je imala naviku da knjigu koju trenutno piše naziva „svežanj“. Ogorčeno je pogledala prema najnovijoj što se nalazila u uglu radnog stola. Gederkolu nije izgledala kao roman koji nastaje koliko kao vihor od papira: izgužvani listovi uvijenih ivica, neuredne stranice čiji uglovi štrče u svim pravcima. Tu ništa nije ličilo na uredan, pravougaoni svežanj.

Ledi Plejford je ustala iz svoje fotelje pored prozora. Nikad nije gledala napolje, primetio je Gederkol. Ako je imala priliku da prouči kakvo ljudsko biće, ledi Plejford nije traćila vreme na prirodu. Iz njene radne sobe pružao se divan pogled – odatle se video ružičnjak, a iza njega veliki, četvrtasti travnjak nasred kojeg se nalazila statua anđela, poklon njenog supruga Gaja, pokojnog vikonta Plejforda, za tridesetu godišnjicu njihovog braka.

Gederkol je uvek kad je dolazio gledao i statuu i travnjak i grmove ruža, kao i stari časovnik u predvorju, a u biblioteci bronzanu stonu lampu s abažurum u obliku puževe kućice načinjenim od vitražnog stakla; nije propuštao da to učini. Voleo je sigurnost koju su, činilo se, nudili. Stvari – a pod tom rečju Gederkol je podrazumevao beživotne predmete, a ne opšte stanje – retko su se menjale u Liliouku. Stalno podrobno proučavanje svake osobe s kojom se ledi Plejford susretala značilo je da je malo pažnje obraćala na bilo šta što ne govori.

U njenoj radnoj sobi, prostoriji gde su se ona i Gederkol sada nalazili, dve knjige su naopačke stajale na velikoj polici

za knjige što se pružala duž jednog zida – *Šrimp Sedon i biserna ogrlica* i *Šrimp Sedon i božićna čarapa*. Stajale su naopačke još od prve Gederkolove posete. Šest godina kasnije uznemirilo bi ga da ih vidi pravilno složene. Na tim policama nisu smele stajati knjige nijednog drugog pisca, samo Ate-*linde Plejford*. Njihovi hrbati su u sobu obloženu drvetom unosili neophodnu vedrinu – trake crvene, plave, zelene, ljubičaste, narandžaste, bojâ smišljenih da privuku decu – no čak se ni one nisu mogle meriti sa sjajnim oblakom sede kose ledi Plejford.

Smestila se tačno ispred Gederkola. „Želim da s vama popričam o svom testamentu, Majkle, i da vas zamolim za uslugu. Ali najpre, šta mislite, koliko dete – obično dete – zna o hirurškom preoblikovanju nosa?“

„N... nosa?“ Gederkol je pozeleo da najpre čuje za testament, pa onda za uslugu. I jedno i drugo delovalo je važno, a možda su i povezani. Testament ledi Plejford pripremljen je već neko vreme. Sve je bilo kako i treba da bude. Je li moguće da želi da izmeni nešto?

„Ne očajavajte, Majkle. To je sasvim jednostavno pitanje. Posle teške saobraćajne nesreće ili da se koriguje deformitet. Operacija da se promeni oblik nosa. Da li bi dete znalo o tome? Da li bi znalo kako se to zove?“

„Bojim se da ne znam.“

„Da li *vi* znate kako se to zove?“

„Operacija, rekao bih, bilo da je operacija nosa ili nekog drugog dela tela.“

„Pretpostavljam da znate taj naziv a da toga niste ni svesni. To se ponekad događa.“ Ledi Plejford se namrštila. „Hmmm. Da vas pitam nešto drugo – dolazite u kancelarije preduzeća koje zapošljava deset muškaraca i dve žene.

Slučajno čujete kako nekoliko muškaraca razgovara o jednoj od žena i nazivaju je 'Rino'.

„To baš nije lepo od njih.*“

„Ne razmišljajte o njihovim manirima. Posle nekoliko trenutaka dve žene se vraćaju s ručka. Jedna je lepo građena, vitka i blage naravi, ali ima prilično čudno lice. Niko ne zna šta na tom licu ne valja, ali nekako ne izgleda baš kako treba. Druga je planina od žene – barem dvaput krupnija od mene.“ Ledi Plejford je bila prosečne visine i punačka, a zbog oborenih ramena podsećala je na levak. „Što je još važnije, na licu joj se vidi surov izraz. E sad, za koju biste od dve žene koje sam opisala rekli da je 'Rino'?“

„Za krupnu, goropadnu“, odgovorio je smesta Gederkol.

„Izvršno! Pogrešili ste. U mojoj priči Rino je vitka devojka s neobičnim crtama lica – jer, vidite, hirurški joj je rekonstruisan nos nakon nesreće, a ta operacija se zove *rinoplastika*!“

„Ah. To nisam znao“, kazao je Gederkol.

„Plašim se da deca neće znati taj naziv, a ja pišem za decu. Ako *vi* niste čuli za *rinoplastiku*...“ Ledi Plejford je uzdahnula. „U nedoumici sam. Bila sam tako srećna kad sam to smislila, a onda sam počela da se brinem. Je li pomalo preterano naučno zasnovati srž priče na lekarskoj intervenciji? Niko zapravo ne razmišlja o operacijama ukoliko ne mora, na kraju krajeva – ukoliko sam ne odlazi u bolnicu. Deca ne razmišljaju o takvom nečemu, zar ne?“

„Dopada mi se ideja“, odvratio je Gederkol. „Možda biste mogli naglasiti da vitka žena nema samo neobično lice već i čudan *nos* kako biste svoje čitaoce uputili na pravi put. Mogli

* Engl.: *Rhino* ima značenje „nos“ u složenicama, ali je i skraćeni oblik reči *rhinoceros* (nosorog). Gederkol isprva pomišlja da je nazivaju nosorogom te zato ovako reaguje. (Prim. prev.)

biste već na početku priče kazati da ima novi nos zahvaljujući operaciji i mogli biste reći kako je Šrimp nekako saznala naziv operacije i čitaocima pokazati koliko se iznenadila kad je to otkrila.“

Šrimp Sedon je bila desetogodišnja junakinja romanâ ledi Plejford i vođa bande dece-detektiva.

„Dakle, čitalac vidi iznenađenje, ali isprva ne i otkriće. Tako je! I možda bi Šrimp mogla kazati Podžu: 'Nikad nećeš pogoditi kako se to zove', a onda je nešto prekine, i mogla bih u to poglavlje dodati još nešto – možda kako policija glupo hapsi pogrešnu osobu, ali ovog puta greši više nego obično, možda hapsi čak Šrimpinog oca ili majku – pa ko god da čita može, ako želi, pitati lekara ili pogledati u enciklopediju. Ali neću *predugo* čekati da Šrimp sve otkrije. *Da*. Majkle, znala sam da se na vas mogu osloniti. To je, dakle, rešeno. A sada da pređemo na moj testament...“

Vratila se u svoju fotelju kod prozora i sela. „Želim da mi pripremite novi.“

Gederkol se iznenadio. Prema uslovima postojećeg testamenta ledi Plejford, glavni deo njene imovine trebalo je da se posle njene smrti podeli jednako na njeno dvoje dece – na njenu kćerku Klodiju i sina Harija, šestog vikonta Plejforda od Klonakiltija. Imala je i treće dete, Nikolasa, ali on je umro vrlo mlad.

„Želim da sve ostavim svom sekretaru Džozefu Skočeru“, objavio je glas jasan poput zvona.

Gederkol se uspravio na svom mestu. Nije imalo svrhe odagnavati neprijatne reči. Čuo ih je i nije se mogao pretvarati da nije.

Kakav vandalski čin se ledi Plejford sprema da zahteva? Nemoguće da govori ozbiljno. Ovo je bila nekakva smicalica; morala je biti. Da, Gederkol je shvatao šta je nameravala:

najpre je rešila beznačajno pitanje – Rino, rinoplastika, sve vrlo mudro i zabavno – a onda izrekla veliku šalu kao ozbiljan predlog.

„Prisebna sam i sasvim ozbiljna, Majkle. Volela bih da postupite kako tražim. Pre večere, molim. Zašto odmah ne počnete?“

„Ledi Plejford...“

„Ati“, ispravila ga je.

„Ako je ovo još nešto iz vaše priče o nosu što isprobavate na meni...“

„Najiskrenije, Majkle, nije. Nikad vas nisam slagala. Ne lažem vas ni sada. Želim da mi pripremite novi testament. Džozef Skočer treba da nasledi sve.“

„Ali šta je s vašom decom?“

„Klodija se udaje za veće bogatstvo od mog u obliku Randal Kimptona. Biće sasvim zbrinuta. A Hari ima pameti u glavi i pouzdanu premda slabašnu ženu. Ono što ja imam da pružim više treba sirotom Džozefu nego Klodiji ili Hariju.“

„Moram vas zamoliti da razmislite veoma pažljivo pre nego...“

„Majkle, molim vas, ne pravite budalu od sebe“, prekinula ga je ledi Plejford. „Mislite li da mi je to palo na pamet kad ste zakucali na vrata pre nekoliko minuta? Ili je verovatnije da o ovome razmišljam nedeljama, mesecima? Uveravam vas da sam već pažljivo razmislila, kako me podstičete da uradim. A sad – hoćete li posvedočiti da je ovo moj novi testament ili moram da pozovem gospodina Rolfa?“

Dakle, zato je i Orvil Rolf pozvan u Liliouk – za slučaj da on, Gederkol, odbije njen zahtev.

„Volela bih da u isto vreme izmenim još nešto u svom testamentu – to je usluga koju sam spomenula, ako se sećate. Ovo možete da odbijete ako želite, ali se nadam da nećete.

Trenutno su Klodija i Hari imenovani za izvršioce mog književnog testamenta. To mi više ne odgovara. Bila bi mi čast ako biste *vi*, Majkle, pristali da prihvatite tu ulogu.“

„Da... budem izvršilac vašeg književnog testamenta?“ Jedva je bio u stanju da poveruje u ovo. Skoro čitav minut mu je trebalo da progovori. O, ali to je sve *pogrešno*. Šta će deca ledi Plejford reći na ovo? On to nije mogao prihvatiti.

„Znaju li Hari i Klodija za vaše namere?“, upitao je najzad.

„Ne. Saznaće večeras, na večeri. Saznaće i Džozef. Trenutno smo *vi* i ja jedini ljudi koji ovo znaju.“

„Je li u porodici došlo do nekog sukoba za koji ne znam?“

„Ni slučajno!“ Ledi Plejford se osmehnula. „Hari, Klodija i ja smo u najboljim prijateljskim odnosima – barem do večeras.“

„Ja... ali... Džozefa Skočera poznajete jedva šest godina. Upoznali ste ga istog dana kad i mene.“

„Nema potrebe da mi govorite ono što već znam, Majkle.“

„Vaša deca pak... Pored toga, koliko znam, Džozef Skočer je...“

„Govorite, dragi čoveče.“

„Zar Skočer nije teško bolestan?“ Gederkol je u mislima dodao: „Zar više ne verujete da će umreti pre vas?“

Atelinda Plejford nije bila mlada, ali je bila puna života. Bilo je teško poverovati da bi neko ko uživa u životu toliko kao ona mogao toga biti lišen.

„Džozef je zaista veoma bolestan“, rekla je. „Slabi iz dana u dan. Stoga sam i donela ovu neobičnu odluku. Nikad ranije to nisam rekla, ali verujem da znate da obožavam Džozefa? Volim ga kao sina – kao da sam ga rodila.“

Gederkol je najednom osetio stezanje u grudima. Da, znao je to. Ali ogromna je razlika između saznanja o nečemu

i potvrde da je uistinu tako. To je vodilo ka mislima koje su ispod njegove časti i upinjao se da ih odagna.

„Džozef mi kaže kako su mu lekari rekli da mu je ostalo još svega nekoliko nedelja života.“

„Ali... bojim se onda da sam prilično zbunjen“, kazao je Gederkol. „Želite da napravite novi testament u korist čoveka za koga znate da neće poživeti da iskoristi svoje nasledstvo.“

„Ništa na ovom svetu se ne zna sigurno, Majkle.“

„A ako Skočer podlegne bolesti za nekoliko nedelja kao što očekujete – šta onda?“

„U tom slučaju ćemo se onda vratiti na prvobitni plan – Hari i Klodija dele sve napola.“

„Moram nešto da vas pitam“, kazao je Gederkol sve zabrinutiji. „Ne zamerite mi drskost. Imate li razloga da verujete da ćete uskoro umreti?“

„Ja?“ Ledi Plejford se nasmejala. „Jaka sam kao vo. Očekujem da živim još godinama.“

„Onda Skočer neće naslediti ništa posle vašeg odlaska budući da će sam biti odavno mrtav, a novim testamentom, koji mi tražite da pripremim, neće se postići ništa izuzev što će se stvoriti razdor između vas i vaše dece.“

„Naprotiv, moj novi testament može dovesti do toga da se dogodi *nešto divno*.“ Ovo je izgovorila s užitkom.

Gederkol je uzdahnuo. „Plašim se da sam i dalje zbunjen.“

„Naravno da jeste“, odvrtila je Atelinda Plejford. „Znala sam da ćete biti.“

DRUGO POGLAVLJE

Iznenadni susret

Skriti i otkriti – baš zgodno što se te dve reči rimuju. Zvuče kao suprotnost, a ipak, kao što svi dobri pripovedači znaju, mnogo toga mogu otkriti i najmanji pokušaji da se nešto sakrije, a nova saznanja često skrivaju isto onoliko koliko otkrivaju.

A sve to je moj nespretni pokušaj da se predstavim kao pripovedač ove pripovesti. Sve što ste dosad saznali – o sastanku Majkla Gederkola s ledi Atelindom Plejford – otkrio sam vam ja, ali sam priču započeo ne otkrivajući svoje prisustvo.

Zovem se Edvard Kečpul i ja sam detektiv londonskog Skotland jarda. Neobični događaji koje sam tek započeo da opisujem nisu se odigrali u Londonu, već u Klonakiltiju, u okrugu Kork, u Slobodnoj Državi Irskoj*. Majkl Gederkol

* Slobodna Država Irska (*Irish Free State*) osnovana je 1922. godine nakon irskog rata za nezavisnost, a prema Anglo-irskom sporazumu potpisanom 1921, da bi kao državna tvorevina prestala da postoji 1937. godine kada je usvojen novi ustav i uspostavljena država nazvana Irska (*Ireland*). (Prim. prev.)

i ledi Plejford sastali su se u njenoj radnoj sobi u Liliouku 14. oktobra 1929. i tog istog dana, samo jedan sat nakon početka sastanka, stigao sam u Liliouk posle dugog putovanja iz Engleske.

Šest nedelja ranije od ledi Atelinde Plejford mi je stiglo zagonetno pismo kojim me je pozvala da nedelju dana budem gost na njenom seoskom imanju. Ponuđeni su mi razni užici poput lova i ribolova – što nikad dotad nisam radio niti sam želeo da se u tome oprobam, što moja buduća domaćica nije znala – ali pozivnica nije objašnjavala zašto je moje prisustvo traženo.

Spustio sam pismo na trpezarijski sto u svom pansionu i razmišljao šta da radim. Razmišljao sam o Atelindi Plejford – piscu detektivskih priča, verovatno najpoznatijem autoru dečjih knjiga koga sam se mogao setiti – a onda sam razmislio o sebi – neženji, policajcu, bez žene i samim tim i bez dece kojoj bih mogao čitati knjige...

Ne, svet ledi Plejford nije imao ništa zajedničko s mojim, zaključio sam – a ipak mi je poslala ovo pismo, što je značilo da nešto moram uraditi u vezi s tim.

Jesam li želeo da idem? Ne previše, ne – a to je značilo da verovatno hoću. Ljudi, primetio sam, vole da slede obrasce ponašanja, a ja nisam izuzetak. Pošto mnogo toga što radim u svakodnevnom životu nije ono što bih ikad učinio po svom izboru, sklon sam pretpostavci da, ću, ukoliko iskrnsne nešto što radije ne bih učinio, to sigurno uraditi.

Nekoliko dana potom odgovorio sam ledi Plejford i oduševljeno prihvatio njen poziv. Pretpostavljao sam da želi da se posavetuje sa mnom i ono što sazna iskoristi u narednoj knjizi ili knjigama. Možda je najzad odlučila da sazna malo više o radu policije. Kao dete sam pročitao dve-tri njene priče i bio sam zapanjen kad sam otkrio da su viši policajci takvi

glupani, nesposobni da reše i najjednostavniju zagonetku bez pomoći grupe uobraženih, drskih desetogodišnjaka. Moja znatiželja u tom pogledu predstavljala je, u stvari, početak mog interesovanja za policiju – interesovanja koje je direktno dovelo do izbora mog posla. Začudo, nikad mi ranije nije palo na pamet da sam za to imao da zahvalim Atelindi Plejford.

Putujući u Liliouk, pročitao sam još jedan njen roman ne bih li osvežio sećanje i otkrio da je sud koji sam doneo u mladosti bio tačan: finale se uglavnom sastojalo u tome da je starmala Šrimp Sedon žestoko izgrdila narednika Glupavog i inspektora Imbecila što su se zbunili pred sasvim jasnim nizom tragova koje je čak i Šrimpina debela, dugodlaka kuja Anita uspela da protumači ispravno.

Sunce je polazilo na počinak kad sam stigao u pet po podne, ali je bilo još dovoljno svetla da osmotrim zanosnu okolinu. Dok sam stajao pred velikim paladijanskim zdanjem ledi Plejford, na obalama reke Ardžajden u Klonakiltiju – s vrtovima iza mene, poljima sleva i nečim što je izgledalo kao ivica šume zdesna – bio sam svestan beskrajnog prostora – neprekidnog plavetnila i zelenila prirodnog sveta. Znao sam pre no što sam krenuo iz Londona da se imanje Liliouk prostire na više od tri kvadratna kilometra, ali tek sam sada shvatao šta to znači: da nema zajedničkih međa i da vas niko ne vidi ako to ne želite; ništa i niko da vas stiska i bude u blizini kao u gradu. Nije čudo, zaista, što ledi Plejford nije ništa znala o ponašanju policajaca.

Dok sam udisao najslađi vazduh kakav dotad nikad nisam udahnuo, nadao sam se da sam pogodio razlog zbog kojeg sam pozvan ovamo. Ako mi se pruži prilika, mislio sam, rado ću nagovestiti da bi malo realizma znatno poboljšalo knjige ledi Plejford. Možda bi Šrimp Sedon i njena banda u

sledećoj knjizi mogli saradivati sa sposobnijim policijskim snagama...

Ulazna vrata Liliouka su se otvorila. Batler me je pogledao. Bio je prosečne visine i građe, proređene sede kose i s brojnim borama oko očiju, ali nigde drugde. Sticao se utisak da su oči starca na licu mnogo mlađeg muškarca.

Izraz na batlerovom licu bio je još čudniji. Nagoveštavao je da batler mora saopštiti važno obaveštenje kako bi me zaštitio od nekakve nesreće, ali nije mogao da to učini jer je posredi krajnje delikatno pitanje.

Čekao sam da se predstavi ili da me pozove u kuću. Nije uradio ni jedno ni drugo. Na kraju sam rekao: „Zovem se Edvard Kečpul. Upravo sam stigao iz Engleske. Verujem da me ledi Plejford očekuje.“

Koferi su mi stajali pored nogu. Pogledao ih je, pa se osvrnuo; ponovio je to dvaput. Pokrete nije propratio nijednom rečju.

Najzad je kazao: „Vaše stvari će biti odnete u vašu sobu, gospodine.“

„Hvala vam.“ Namrštio sam se. Ovo je zaista bilo vrlo neobično – neobičnije, bojim se, nego što sam u stanju da opišem. Premda su batlerove reči bile sasvim obične, odavao je utisak da je mnogo toga neizrečeno – nešto poput: „Pod ovakvim okolnostima, bojim se da je ovo sve što mogu da otkrijem.“

„Još nešto?“, upitao sam.

Lice mu se ukočilo. „Još jedan od... gostiju ledi Plejford čeka vas u primaćoj sobi, gospodine.“

„Još jedan?“ Pretpostavljao sam da ću biti jedini.

Moje pitanje mu se, čini se, nije dopalo. Nisam shvatao smisao protivljenja i već sam pomišljao da pokažem

nestrpljenje kad sam čuo kako se u kući otvaraju neka vrata, a onda sam prepoznao glas. „Kečpule! *Mon cher ami!*“*

„Poaro?“, uzviknuo sam. Batlera sam upitao: „Je li to Herkul Poaro?“ Otvorio sam vrata i ušao u kuću; dosadilo mi je da čekam na poziv da se s hladnoće sklonim u toplo. Ugledao sam ukrasne pločice na podu, onakve kakve se viđaju u palatama, veliko drveno stepenište, previše vrata i hodnika da bi ih novopridošlica sve primetio, starinski časovnik, a na jednom zidu glavu jelena. Siroto stvorenje izgledalo je kao da se smeši, pa sam mu uzvratio osmeh. Iako mrtva i odvojena od tela, glava jelena bila je srdačnija od batlera.

„Kečpule!“ Ponovo se začuo glas.

„Slušajte, je li Herkul Poaro u ovoj kući?“, upitao sam oštrije.

Ovog puta batler je odgovorio nevoljno klimajući glavom i trenutak-dva kasnije Belgijanac se pojavio brzinom koja je, za njega, bila velika. Nisam odoleo da se tiho ne nasmejem jajolikoj glavi i blistavim cipelama, tako poznatim, i, naravno, neizbežnim brkovima.

„Kečpule! Kakvo je zadovoljstvo zateći vas ovde!“

„Upravo sam hteo da to isto kažem vama. Jeste li slučajno vi osoba koja me čeka u primaćoj sobi?“

„Da, da. To sam ja.“

„Tako sam i mislio. Dobro, onda me možete povesti tamo. Šta se, za ime sveta, dešava? Je li se nešto dogodilo?“

„Dogodilo? Ne. Šta bi trebalo da se dogodi?“

„Pa...“ Osvrnuo sam se. Poaro i ja smo bili sami, a moji koferi su nestali. „Po batlerovom suzdržanom držanju, zapitao sam se...“

„Ah, da. Ne obraćajte pažnju na njega, Kečpule. Njegovo držanje, kako vi to nazivate, takvo je bez posebnog razloga. Naprosto je takav.“

* Franc.: „Dragi moj prijatelju!“ (Prim. prev.)

„Jeste li sigurni? Čudan čovek.“

„*Oui*. Ledi Plejford mi je pružila kratko objašnjenje nakon što sam stigao po podne. Postavio sam joj ista pitanja kao i vi meni pomislivši da se nešto moralo dogoditi za šta batler smatra da nije pozvan da o tome govori. Rekla je da je Haton postao ovakav posle toliko godina službe. Video je mnogo šta što mu ne bi bilo mudro da pomene, a sada, kaže mi ledi Plejford, radije govori što manje. To i nju nervira. 'Ne može da prenese ni najosnovnije informacije – kada će biti poslužena večera? Kad će isporučiti ugalj? – a da se pritom ne ponaša kao da pokušavam da mu izvučem strogo čuvane, opasne porodične tajne', požalila mi se. 'Više ne rasuđuje kao nekad i sada nije u stanju da razlikuje krajnju neumesnost od bilo čega što se kaže', rekla je.“

„Pa zašto onda ne unajmi novog batlera?“

„I ja sam to pitao. Slično razmišljamo, vi i ja.“

„I, je li vam odgovorila?“

„Zanimljivo joj je da prati razvoj Hatonove ličnosti i da vidi kako će se njegove navike menjati ubuduće.“

Na licu mi se videla ogorčenost; pitao sam se kad će nam neko ponuditi da popijemo čaj. Tog trenutka se kuća zatresla, zatim umirila, pa opet zatresla. Zaustio sam da kažem: „Šta, za ime sveta...?“ kad sam na vrhu stepeništa opazio čoveka od kojeg krupnijeg nikad nisam video. Silazio je. Imao je svetlu kosu i istaknute vilice, a glava mu je izgledala sitno kao loptica postavljena na vrh gorostasnog tela.

Glasna škripa čula se pod njegovim stopalima dok se kretao; plašio sam se da će jednom nogom probiti drveni stepenik. „Čujete li ovu užasnu buku?“ upitao nas je ne predstavljajući se. „Stepenice ne bi trebalo da stenju kad stanete na njih. Zar ne postoje upravo zato – da biste stajali na njima?“

„Postoje“, složio se Poaro.

„Dakle?“, rekao je čovek nepotrebno. Već je dobio odgovor na svoje pitanje. „Kažem vam, više ne prave stepenice kao nekad. Nema više dobrih majstora.“

Poaro se uljudno nasmešio, a zatim me uhvatio za ruku i poveo nalevo šapućući: „Njegov apetit je kriv što stepenice stenju. No, on je advokat – da sam ja to stepenište, zatražio bih savet pravnika.“ Tek kad se osmehnuo, shvatio sam da je to trebalo da bude šala.

Ušao sam za njim u ono što sam pretpostavio da je primaća soba; bila je prostrana i imala veliki kameni kamin postavljen preblizu vratima. U njemu nije gorela vatra, pa je tu bilo hladnije nego u predvorju. Soba je bila mnogo duža nego šira i brojne fotelje postavljene su u nekakav neuredan niz s jedne strane i podjednako neuredan skup s druge. Ovakav razmeštaj nameštaja naglašavao je pravougaoni oblik sobe i pružao utisak podeljenosti. Na suprotnom kraju su se nalazili francuski prozori. Zaveses nisu bile navučene iako je napolju već pao mrak – i primetio sam da je u ovo doba dana mračnije u Klonakiltiju nego u Londonu.

Poaro je zatvorio vrata primaće sobe. Najzad sam valjano odmerio svog starog prijatelja. Izgledao je punačkije nego kad sam ga poslednji put video, a brkovi su mu delovali veći i istaknutiji, barem s drugog kraja sobe. Dok je išao ka meni, zaključio sam da, u stvari, izgleda isto, a da sam ga ja u mašti sveo na veličinu s kojom se može izaći na kraj.

„Veliko mi je zadovoljstvo što vas vidim, *mon ami**! Nisam mogao da verujem kad sam stigao i ledi Plejford mi rekla da ste jedan od gostiju ove nedelje.“

Njegov užitak je bio očigledan; osetio sam blagu grizu savesti što moja osećanja nisu toliko otvorena. Obodriilo me je njegovo dobro raspoloženje i osetio sam olakšanje što,

* Franc.: „Prijatelju moj.“ (Prim. prev.)

izgleda, nije nimalo razočaran mnome. U Poaroovom prisustvu čovek se lako mogao osetiti kao bezvredan primerak.

„Niste znali da dolazim dok danas niste stigli ovamo?“ upitao sam.

„Non. Moram vas odmah pitati, Kečpule. Zašto ste ovde?“

„Iz istog razloga kao i vi, pretpostavljam. Atelinda Plejford mi je pisala i zamolila me da dođem. Ne dobija se svakog dana poziv da se nedelju dana provede u domu poznatog pisca. Pročitao sam nekoliko njenih knjiga kao dete i...“

„Ne, ne. Pogrešno me razumete. Odlučio sam da dođem iz istog razloga – premda nisam pročitao nijednu njenu knjigu. Molim vas da joj to ne kažete. Hteo sam da pitam, zašto ledi Plejford želi da budemo ovde, vi i ja? Mislio sam da je možda Herkula Poaroa pozvala jer je, kao i ona, i sam najpoznatiji i najpriznatiji u svojoj struci. Sada znam da ne može biti tako jer ste i vi ovde. Pitam se... mora da je ledi Plejford čitala o onim dešavanjima u Londonu, u hotelu *Bloksam*.“

Ne želeći da razgovaram o dotičnim dešavanjima, kazao sam: „Pre no što sam saznao da ću vas ovde sresti, mislio sam da me je pozvala kako bi me ispitivala o policijskom poslu ne bi li imala tačne pojedinosti u svojim knjigama. Svakako bi im koristio realniji...“

„*Oui, oui, bien sûr*.* Recite mi, Kečpule, imate li kod sebe poziv?“

„Hm?“

„Pismo koje vam je poslala ledi Plejford.“

„O da. U džepu mi je.“ Izvadio sam ga i pružio mu ga.

Preleteo je pogledom preko pisma i vratio mi ga govoreći: „Isto je kao i ono poslano meni. Ne otkriva ništa. Možda ste u pravu. Pitam se želi li ledi da se posavetuje s nama kao stručnjacima.“

* Franc.: „Da, da, svakako.“ (Prim. prev.)

„Ali... kazali ste da ste je videli. Zar je niste pitali?“

„*Mon ami*, koji nedotupavni gost odmah po dolasku pita svoju domaćicu: 'Šta želite od mene?' Bilo bi to nepristojno.“

„Sama vam ništa nije rekla? Ni nagovestila?“

„Jedva da je bilo vremena. Stigao sam nekoliko minuta pre no što je morala da ode u radnu sobu i spremi se za sastanak sa svojim advokatom.“

„Onim sa stepeništa? Onim, ovaj, krupnim gospodinom?“

„Gospodinom Orvilom Rolfom? Ne, ne. I on je advokat, ali ledi Plejford je u četiri sata imala sastanak s drugim čovekom. Video sam i njega. Zove se Majkl Gederkol. Jedan od najviših ljudi koje sam upoznao. Izgleda kao da se kreće u velikoj nelagodi.“

„Kako to mislite?“

„Samo da odaje utisak kao da želi da odbaci sopstvenu kožu.“

„Oh. Shvatam.“ Nisam shvatao uopšte, ali sam se plašio da bih, ukoliko budem tražio dodatno objašnjenje, postigao suprotan efekat.

Poaro je zavrteo glavom. „Dođite, skinite kaput i sedite“, rekao je. „Ovo je zagonetka. Pogotovo kad se zna ko je još ovde.“

„Pitam se bismo li nekoga mogli zamoliti da nam donese čaj“, rekao sam osvrćući se. „Očekivao bih da batler dosad pošalje sluškinju ako je ledi Plejford zauzeta.“

„Zahtevao sam da nas ne prekidaju. Okrepio sam se malo kad sam stigao, a uskoro će, kako mi je rečeno, u ovoj prostoriji poslužiti piće. Nemamo mnogo vremena, Kečpule.“

„Vremena? Za šta?“

„Ako sednete, saznaćete.“ Poaro se blago osmehnuo. Nikad nije delovao razboritije.

Seo sam osećajući izvesnu strepnju.